

Motion till riksdagen

1988/89:A433

av Ingvar Johnsson m.fl. (s)

Utvecklingen i Fyrstadsområdet

Kommunerna Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Lysekil samt kommunerna i norra Bohuslän och Dalsland utgör Fyrstadsregionen. Fyrstadsregionen är en väl fungerande näringsgeografisk enhet som består av norra delen av såväl Göteborgs och Bohus län som Älvsborgs län. Regionen har idag nära 240 000 invånare. Göteborgs och Bohus län är Sveriges näst största län med nära 725 000 invånare. Älvsborgs län är det fjärde största länet med nära 430 000 invånare.

Befolkningsmässigt kan fyrstadsregionen således jämföras med ett genomsnittslän. Näringslivet domineras av en mycket expansiv industriell verksamhet på en hög teknologisk nivå. Fyrstadsregionen är en naturlig planeringsregion för kommunikationer, utbildning och arbetsmarknad. De gränser som gäller för fyrstadsregionen följer väl de naturliga näringsekonomiska gränserna i regionen.

Den service som erbjuds av samhället har även till stor del byggts upp med beaktande av de speciella geografiska förhållandena i länen och med beaktande av de stora befolkningstalen. Det kan nämnas att det i såväl de norra som i de södra delarna av länen finns länsjukhus, liksom av landstingen bedrivna högskoleutbildning. Lokalradion, Radio Trestad, arbetar över länsgränsen med fyrstadsregionen som underlag.

Medvetenheten om Fyrstads särställning som en enhet över länsgränsen fick till följd att riksdagen tidigare klassat kommunerna Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg till att gemensamt utgöra ett s. k. primärt centrum.

●organisationer av länskaraktär bryter i fyrstadsregionen ofta med den gängse länsindelningen. Bohuslän-Dal, Bohus-Älvsborg, Fyrstad och Trestad ingår i namn på många länsorganisationer som av geografiska skäl valt att just här arbeta över en länsgräns. Arbetspendlingen över länsgränsen är av mycket stor omfattning.

För att underlätta samarbetet har kommunerna Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Lysekil bildat Fyrstadskommittén. För att handlägga högskolefrågor finns inrättad en högskolekommitté, och en kulturkommitté arbetar för att skapa ett brett kulturutbud. Samarbetet i dessa kommittéer har utvecklats mycket positivt med flygplats och högskoleutbildning som de största åtagandena. Stora arbetsuppgifter har vidare varit länsöverskridande utredningar om förutsättningar för näringsliv och arbetsmarknad.

Den geografiskt så naturliga samhörigheten inom regionen har varit anledningen till att frågan om ny länsindelning i Västsverige flera gånger har

aktualiserats. Tanken har då bl.a. varit att fyrstadsregionen skulle bilda ett län. Frågan om ny länsindelning har varit föremål för statlig utredning. Av olika skäl kom utredningen dock inte att leda fram till någon ny länsindelning. Under de senaste åren har frågan om ny länsindelning åter aktualiserats i en rad olika sammanhang.

Enligt vår mening så borde fyrstadsregionen vad gäller statlig service av olika slag betraktas som ett län. Detta oavsett om Fyrstad i framtiden kommer att vara delar av två olika län eller kommer att utgöra ett nytt län. Den statliga verksamhet som vanligen finns uppbyggd i ett "normallän" är bl.a. högskola, regionteater, regemente, flygfält och ett eller flera utlokaliserade statliga verk. Tyvärr kan vi konstatera att Fyrstad saknar eller riskerar att mista flera sådana verksamheter som finns i motsvarande regioner.

Fyrstadsregionen är den enda större region i landet som saknar en egen högskola. Inrättande av högskola i området föreslogs av 1968 års utbildningsutredning, men beslutet blev ej enligt utredningens förslag. Sedan dess har högskolor inrättats i regioner som inte föreslogs av utredningen och i regioner med mindre befolkningsunderlag. Argumentet för att inrätta dessa liksom att för Fyrstads del åter säga nej till ett utredningsförslag om inrättande av högskola har varit ett synsätt om länsvis service.

Frågan om inrättande av en regionteater i Fyrstad har utretts i flera olika omgångar. De målsättningar som staten har angivit för länsvisa regionteatrar gör emellertid att det är svårt att se hur detta angelägna önskemål skall kunna förverkligas.

Fyrstadsregionens enda militära utbildningsanläggning är I 17 i Uddevalla. Enligt ÖB:s utredning är I 17 ett av de regementen som är mest hotat av nedläggning. Även om det inte uttryckts så kan man ändå ana att intressen om att bevara minst en militär anläggning i varje län varit till förfång för I 17 i utredningsarbetet.

De flesta län på längre avstånd från Stockholm har tillgång till en statlig flygplats. För fyrstadsregionen där restiderna på tåg till Stockholm uppgår till 5-6 timmar har det varit nödvändigt att hjälpligt lösa behovet av flygkommunikationer genom kommunala insatser. För framtiden krävs dock investeringar som skulle bli mycket betungande för kommunerna att klara. Enligt vår mening kan det inte heller vara rimligt att kommunalskattebetalarna i fyrstadsområdet skall ta det ansvar som staten tar i andra jämförbara regioner.

De flesta med fyrstadsområdet jämförbara regioner har fått ett eller flera utlokaliserade statliga verk. Den expansiva utvecklingen för industrin främst i Trollhättan vid tidpunkten för besluten om de flesta utlokaliseringarna kan ha påverkat dessa, men sannolikt har länsstämokandet även här spelat en negativ roll för fyrstadsområdet. Den mycket låga andelen offentligt anställda inom området är på sikt negativt, även om industrins utveckling just nu innebär en expansion inom området.

Enligt vår mening så bör det samarbete i Fyrstad som sker på ett ofta okonventionellt sätt över länsgränsen bedömas positivt. Vidare bör denna regions särställning som en befolkningsrik och väl sammanhållen näringsgeografisk del av två av landets största län beaktas. Fyrstadsregionen bör betraktas som ett län vad gäller regionala statliga verksamheter.

Hemställan

Mot. 1988/89
A433

Med hänvisning till vad vi ovan anfört hemställer vi
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i
motionen anförts angående utvecklingen i fyrstadsområdet.

Stockholm den 24 januari 1989

Ingvar Johnsson (s)

Lennart Nilsson (s)

Britt Bohlin (s)

Lisbet Calner (s)